

Résumé: Nouvelles contributions a l'étude du paysage rural

Svetožar Ilešič

L'auteur présente aux géographes yougoslaves les résultats des travaux européens sur les paysages ruraux, publiés depuis l'apparition de son livre »Flurformen Sloweniens im Lichte der europäischen Flurforschung«, (Münchener Geographische Hefte 16, 1959). Il s'occupe des travaux sur l'histoire du paysage rural de M. Müller-Wille, Mortensen, Jäger, Oberbeck, Born et Mme Krenzlin, publiés dans le Tome 19—21 des »Berichte zur Deutschen Landeskunde«, en soulignant qu'ils continuent à confirmer la thèse d'une évolution lente des terroirs, les *Gewannflur* non exceptées, celles-ci s'ayant développé des anciennes petits terroirs des *Drubbel*, *Eschflur*, *Langstreifenflur*, *Blockkernflur*. Dans cette évolution il y a beaucoup des analogies avec l'histoire des *clachans* irlandais et écossais, étudiés par H. Johnson et H. Uhlig, ainsi qu'avec le *bolskifte* suédois, étudiés par M. D. Hannerberg. Le compte-rendu appelle ensuite l'attention sur les problèmes très actuels de *Sozialbrache*, étudiés en Allemagne par l'école de M. Hartke et Ruppert de Munich. On discute ensuite les précieuses contributions à l'étude du paysage rural méditerranéen: l'article de M. Desplanques sur le paysage rural de la culture mixte en Italie (Rivista Geografica Italiana 1959), le livre »Ancient Landscapes« de J. Bradford (London 1957) apportant surtout des riches matériaux sur les traces de la centuration romaine (aussi en Istrie et Dalmatie) et l'article de M. Beuermann sur le paysage rural en Grèce (Deutscher Geographentag, Würzburg 1957). En terminant, l'auteur souligne, à l'occasion de l'étude de M. Hövermann sur quelques structures agraires en Ethiopie (Die Erde 1958), l'importance des études dans les pays hors d'Europe pour l'appréciation, en contemplant les structures agraires analogues à celles de l'Europe, plus exacte des problèmes européens et pour l'élimination des théories périmées sur l'origine ethnique (germanique, slave etc.) des telles structures.

PETI MEDNARODNI KONGRES ALPSKIH METEOROLOGOV
V GARMISCH-PARTENKIRCHENU

France Bernot

Na pobudo prof. M. Bossolasca iz Genove so se leta 1950. prvič sestali meteorologi alpskih držav na posvetovanju v Turinu. Tamkaj so sklenili, da se bodo posvetovanja iz področja alpske meteorologije ponavljala vsako drugo leto. Naslednji kongres alpskih meteorologov je bil leta 1952 v Avstriji, nato leta 1954 v Švici, l. 1956 pa v Franciji. Letos se je program petega mednarodnega kongresa alpske meteorologije odvijal v malem bavarskem mestecu Garmisch-Partenkirchenu.

Na kongresu so sodelovali zastopniki vseh držav, katerih ozemlje — vsaj deloma — leži v Alpah, t. j. Francije, Avstrije, Italije, Zahodne Nemčije in Jugoslavije. Poleg njih smo srečali še zastopnike Nizozemske, Norveške, Španije, Vzhodne Nemčije, Češke, Švedske in Poljske ter predstavnika ameriških oboroženih sil v Nemčiji. Skupno se je kongresa udeležilo preko 200 delegatov.

Kongres sam je trajal od 14.—16. sept. 1958. Otvoril ga je predsednik nemške meteorološke službe G. Bell. Po uvodnih formalnostih se je pričel odvijati delovni program.

Zaradi visokega števila prijavljenih referatov in zelo omejenega časa, je bil vsak referat podan v izvlečku. Po vsebini pa so bili referati razdeljeni v skupine: 1. glaciologija; 2. elektrika atmosfere; 3. biometeorologija; 4. hidrometeorologija; 5. vremenski tipi in statistika in 6. žarčenje in razno.

Prvi je poročal H. Hoinkes (Innsbruck) o glaciološkem raziskovalnem programu v Ötztalskih Alpah, ki obsega predvsem proučevanje kolebanja mase posameznih ledenikov. V zvezi s tem so posvetili posebno pozornost žarčenju na ledu in v snegu ter mikroklimatologiji zračne plasti, ki leži nad ledom. Hoinkes nas je v večernem predavanju, izven rednega delovnega programa kongresa, popeljal za »Eno leto v ledeno dobo«. Ob izredno lepih in instruktivnih barvnih diapozitivih nas je popeljal iz Innsbrucka v »Malo Ameriko« (»Little America«) na Antarktiki in nato preko Avstralije zopet domov.

H. Tollner (Salzburg) je poročal o poletnem vremenu v Alpah in o njegovem vplivu na ledenike Vzhodnih Alp. Ugotovil je, da se je v zvezi z znižanjem srednje poletne temperature (v nadmorski višini 3100 m), povečal delež snežnih padavin, posledica tega je počasnejše nazadovanje ledenikov, ponekod celo stagnacija. Na nekaterih snežiščih in ledenikih pa so opazovali celo napredovanje.

Sledilo je še troje zanimivih referatov v skupini »Elektrika atmosfere«.

V skupini referatov iz področja biometeorologije, ki je bila na tem kongresu posvečena posebna pozornost, nas je prof. C. Troll (Bonn) v skromnih 12 minutah, ob zelo instruktivnih diapozitivih popeljal po vseh visokogorjih našega planeta, iz Skalnih gora in Andov preko Kilimandžara v Himalajo in od tam zopet v Alpe. Skušal je na osnovi izoblikovanosti reliefa in rasti v raznih geografskih širinah tolmačiti vertikalne klimatsko-vegetacijske pasove in pri tem nastopajoče anomalije. Le-te je prikazal kot posledico reliefa in ekspanzije napram sončnim žarkom v zvezi z dnevnim in letnim tokom oblačnosti in padavin predvsem v vlažnih subtropikih.

H. Friedel (Innsbruck) je govoril o tem, kako gornjo mejo gozda, ki je bila umetno uničena, zopet spraviti do njene primarne gornje klimatske meje. H. Turner (Voels, Tirolska) pa je razpravljal o učinkovanju žarčenja in temperature tal na vegetacijo v zvezi z ekspanzijo.

Sledila je vrsta referatov, v katerih so avtorji prikazali poskuse, kako najti zvezo med visokogorsko klimo in človekom.

F. Lauscher (Dunaj) je poročal o uradni klasifikaciji vremena v zvezi z delovnimi pogoji na prostem v Alpah, a H. Berg (Köln), ki se nam je že dvakrat predstavil v Ljubljani z zelo zanimivimi predavanji (l. 1957. in 1958.), je prikazal svoj poskus ugotoviti v gorah meje občutkov za »mrzlo«, »ugodno« in »toplo« na osnovi temperature in žarčenja pri jasnem vremenu.

Predavanja, ki so se vrstila pod naslovom »Hidrometeorologija«, lahko po vsebini delimo v tri dele. V prvem delu je bilo govora o merjenju padavin iz megle (B. Kirigin, Zagreb), o strukturi padavin pri temperaturnih anomalijah v Alpah, o toči in borbi proti njej, o razporeditvi padavin in o istočasnem nastopanju visokih voda na Renu in Padu. O. Reya pa je poročal o hidrični bilanci — po Thorntwaitu — v jugoslovanskem delu Alp.

V drugem delu so referenti obravnavali trajanje snežne odeje v različnih predelih Alp in v Visokih Tatrah.

Tretji del referatov tega poglavja je imel svoje težišče v problematiki akumuliranja snežnih padavin, ki se odtekaajo pomladi in poleti. H. Kern (München) je n. pr. poročal, kako so ugotavljali, koliki del padavin že iz snežne odeje izhlapi. Poskusi so uspeli. Izgube, ki jih utrpi snežna odeja zaradi izhlapevanja, so tako majhne, da jih ne kaže upoštevati.

Naslednja referata sta bila uvod v ekskurzijo k sistemu elektrarn v sklopu Walchensee.

F. Woehr (München) je obravnaval vprašanje, kako iz meritev debeline snežne odeje sklepati na dotok vode v predalpskih akumulacijskih bazenih. Ing. Frohnholzter pa je na osnovi poskusov in zaključkov H. Kerna skušal izdelati sistem za prognozo dotoka vode v akumulacijski bazen na reki Lech pri Rosshauptenu.

Sledila je ekskurzija, na kateri so si udeleženci kongresa ogledali sistem hidrocentral (pretočnih in akumulacijskih) v gornjem porečju reke Isar.

»Tipi vremena v Alpah«, je bil naslov naslednje skupine referatov. Po številu predavanj je bila najobširnejša, saj je 21 referentov (1/3 vseh referatov!) poročalo v svojem delu.

M. Schüpp (Zürich) je med drugim poročal o spremembah relativne topografije 1000/500 mb v toku leta in o frontalnih zonah v Alpah.

J. Willfarth (Dunaj) je predlagal, kako naj se Schüppova statistika vremena, ki je dala dobre rezultate, izpopolni.

Sledili so referati, ki so statistično obravnavali tipe vremena v posameznih predelih Alp.

Referenti iz Francije so poročali predvsem o cirkulaciji zraka do višine 50 km, o višinskih zračnih valovih, ki so posledica reliefa ter o zimski in pomladanski snežni odeji v francoskem delu Alp.

V tej skupini predavanj smo se seznanili tudi z delom jugoslovanskih, zlasti še slovenskih meteorologov. Dipl. met. J. Pristovu, ki je poročal o odklonih vetra na višinskih observatorijih (Kredarica, Bjelašnica, Sonnblick) z ozirom na cirkulacijo v prosti atmosferi, in dipl. geografu F. Bernotu, ki je obravnaval temperaturno inverzijo v Ljubljanski kotlini, je omogočilo udeležbo na kongresu Društvo meteorologov Slovenije. Dipl. met. Z. Petkoviček je tolmačil vpliv Alp na gibanje hladnih front, a dipl. geograf J. Pučnik je referiral o uporabnosti »Fickerjevih pravil« za prognozo vremena v Sloveniji.

V zadnji skupini so se zvrstili referati, ki so obravnavali predvsem žarčenje. Tako nas je prof. M. Bossolasco seznanil z najnovejšimi podatki o merjenju sončnega žarčenja v zapadnih Alpah in v Apeninih. K. Wegener pa je govoril o istem problemu, ki ga je ilustriral s podatki iz la Quiaca (Argentinijska). V naslednjih referatih je bilo — med drugim — govora o določanju ekstinkcijskega faktorja v ledeniškem ledu (W. Ambach — Innsbruck) in o novejših meritvah albeda na ledenikih.

Pred uradnim zaključkom kongresa je direktor Hidrometeorološkega zavoda LRS, ing. Lojze Ostanek, predlagal, da naj se 6. mednarodni kongres alpske meteorologije vrši v Jugoslaviji — na Bledu, kar so navzoči delegati sprejeli z velikim veseljem.

Résumé: Ve Congrès international de météorologie alpine à Garmisch-Partenkirchen

M. France Bernot, un des participants yougoslaves au congrès, présente un rapport sur le congrès et sur les communications les plus importantes en terminant avec l'avertissement que le prochain congrès aura lieu à Bled en Yougoslavie.